

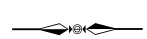
מסורת הש"ם

(א) [תוספתא דבי"מ פ"ב], (ב) [תוספתא שם], (ג) [לקמן קיד:], (ד) בי"מ לא, ע"ש (חולין פו), (ה) בי"מ לא, ו' לקמן סב, קו: ו' נצ"מ כב, לה], (ו) [לקמן עט:], (ז) [שמות כב:] ו' [רש"י מח"ל],

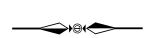
תורה אור השלם

- לא תראה את שור אחיך או את שוי גידים והתעלמות מהם השב תשיבם לאחריך: דברים כב א

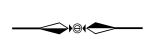
הגהות הב"ח

(א) גמ' דשביח דעיל ונפיק: (ב) תוס' ד"ה אלא וכו' פ"י משתמרת אלא ביום מנאיה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' א"ל מודינא כו'. י"ב וגירסת הרמב"ם (א"ל) הוא (בבב"ם) כי ור"ל דמייירי ג"כ ממקום שהחזירה אכל הכ"ש תב גנירסא שלט (ועבדהגרי"א סימן רסו פ"ק ה' ומש"ש עוד דקאמר משמע דידוע דמשמע בב"ח היאך פשיטא ליה כ"כ. עיין בתוספתא פ"ב דבי"מ הנומ"א בהמת חמירי חייב כי לטולס כי ועמוס' כאן ד"ה לטולס כו') וומ"ס רש"י ד"ה החזירה לאבדה ל"ד דיד' דקאי אבהתא:

רבינו הגאול

החזירה למקום שיראנה כול', ופירק רבה, תרתי קתני והכי קתני החזירה שחרית בעידנא דשכיח בעל אבדה במתא דכי נפיק דעיל חזי לה אינו חייב ליטפל בה, אבל החזירה בצהרים בעידנא דלא שכיח במתא ולא חזי לה ונגבה או אבדה חייב ומותיב ליה טוב לעולם הוא חייב עד שיחזירנו לרשותו, ופריך בבעלי חיים מודינא לך דכיון דנקטו להו נגרא בריתא בעלי חיים מודינא הואיל ואנקטו נגרא ברייתא. פ"י לימד אותה להלך ברגליה חרץ לדיר.

החזירה. לאבדה: למקום שיראנה.

מגניבה ואבדה ושומר שכן חייב בפי' שכיח איניש בבייתה אכל בצהרים **שיחזירנו לרשותו.** של בעלים: **מאי מואל** בביתו וקתני חייב: **מודינא** לך. באבדת בעלי חיים דחייב המואל מגניבה ואבדה ולאו משום שכן מנזה אלא משום דגניבה ואבדה ידידו פשיעותא היא: **דכיון דנקטו נגרי ברייסא.** כיון שראה שמלומדות הן לאלת בעי נטירותא יתירתא ואפי' הו שומר חנם חייב אכל שומר אבדה דמטלטלי פטור מגניבה ואבדה: **נגרי.** פסיעות: **השב.** השבה מעלייתא משמע: **לגינתו ולחורבטו מנין.** דסגי ליה למואל בהשבתו לגינתו דבעלים: **הכל צריכין דעם בעלים.** גונב וגוזל או אחד מארבעה שומרין שהחזירו צריך להודיעו לבעלים ואם לא הודיעו חייב המחזיר באחריותן: **טענה גנב.** לפטור עצמו ע"י גנב שטוען נגנבה הימנו האבדה שמלאתי ונמאל שבידו הוא משלם תשלומי כפל כגנב עצמו דדרשין בפרק מרובה (לקמן דף סג:) ואם לא ימאל הגנבט) אם לא ימאל כמו שאמר אלא הוא עצמו גנבו וכתיב בתריה ישלם שנים אי אמרת בשלמא שומר אבדה כשומר חנם דמי משום הכי משלם כפל דהוי בעי למפטרי נפשיה בטענת גנב: **קרנא בעי שלומי.** מעיקרא כי טעין נגנבה הוה מחייב נפשיה לשלומי קרנא: **טענה לסטים מוזיין.** גנב מוזיין נטל הימנו בחזקה דקא פטר נפשיה בטענת אונס: **לסטים מוזיין גזלן הוא.** ובטענת אונס פטר נפשיה וכפל בטוען טענת גנב הוא דכתב זיה רחמנא י' (דכתיב) וגונב מבית האיש (שמות כב:) **גנב הוא.** ומשלם כפל וכן הפותר עצמו בטענת לסטים מוזיין. ולענין חיוב לא מיחייב שומר שכן עליה אם אמת אמו דהא אינש: **גל**

א"ל שאני אומר לסטים מוזיין כ' כיון דמייטמר מאינשי גנב הוא איתיביה לא **א"ל** לגינתו שאינה משתמרת. פ"י (א) אלא ביום מנאיה וש"מ כשומר חנם דמי דכלתה שמירתו: **קרנא בעי רשעומו.** וכיון שחייב אבדה לאו נגנבה הוא אבדה לאו נגנבה או אבדה לאו נגנבה מביתו והא קתני אינו חייב ליטפל בה א"ל הכא במאי עסקינן כגון שהחזירה בצהרים ותרתי קתני והכי קתני "החזירה שחרית למקום שיראנה (א) ושביח דעייל ונפיק וחזי לה אינו חייב ליטפל בה החזירה בצהרים למקום שיראנה דלא שכיח דעייל ונפיק דלא חזי לה ונגנבה או אבדה חייב באחריותה איתיביה (ב)לעולם הוא חייב עד שיחזירנה לרשותו מאי לעולם לאו אפילו מביתו ש"מ כשומר שכן דמי [א] א"ל ימודינא לך בבעלי חיים דכיון (ג)דנקטי להו נגרא ברייתא בעי נטירותא יתירתא איתיביה רבה לרב יוסף יהשב (ד) אין לי אלא בביתו לגינתו ולחורבתו מנין ת"ל תשיבם מכל מקום מאי לגינתו ולחורבתו אילימא לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת היינו ביתו אלא פשיטא לגינתו שאינה משתמרת ולחורבתו שאינה משתמרת ש"מ כשומר חנם דמי א"ל ילעולם לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת ודקא קשיא לך היינו ביתו הא קא משמע לן דלא בעינן דעת בעלים כדרכי אלעזר (ה)דא"ר אלעזר ה"הכל צריכין דעת בעלים י' חוץ מהשבת אבדה שהרי ריבתה בו תורה השבות הרבה א"ל אביי לרב יוסף ואת לא תסברא דשומר אבדה כשומר חנם דמי והא י'אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן יהטוען טענת גנב באבדה משלם תשלומי כפל ואי ס"ד שומר שכן הוי אמאי משלם תשלומי כפל קרנא בעי שלומי א"ל הכא במאי עסקינן כ'כגון שטוען טענת לסטים מוזיין א"ל ל'לסטים מוזיין גזלן הוא לא

א"ל שאני אומר לסטים מוזיין כ' כיון דמייטמר מאינשי גנב הוא איתיביה לא

א"ל לגינתו שאינה משתמרת. פ"י (א) אלא ביום מנאיה וש"מ כשומר חנם דמי דכלתה שמירתו: **קרנא בעי רשעומו.** וכיון שחייב אבדה לאו נגנבה הוא אבדה לאו נגנבה מביתו והא קתני אינו חייב ליטפל בה א"ל הכא במאי עסקינן כגון שהחזירה בצהרים ותרתי קתני והכי קתני "החזירה שחרית למקום שיראנה (א) ושביח דעייל ונפיק וחזי לה אינו חייב ליטפל בה החזירה בצהרים למקום שיראנה דלא שכיח דעייל ונפיק דלא חזי לה ונגנבה או אבדה לאו נגנבה מביתו והא קתני אינו חייב ליטפל בה א"ל הכא במאי עסקינן כגון שהחזירה בצהרים ותרתי קתני והכי קתני "החזירה שחרית למקום שיראנה (א) ושביח דעייל ונפיק וחזי לה אינו חייב ליטפל בה החזירה בצהרים למקום שיראנה דלא שכיח דעייל ונפיק דלא חזי לה ונגנבה או אבדה לאו נגנבה מביתו והא קתני אינו חייב ליטפל בה א"ל הכא במאי עסקינן כ'כגון שטוען טענת לסטים מוזיין א"ל ל'לסטים מוזיין גזלן הוא לא

הכונם פרק ששי בבא קמא

בעליה: שומר חנם פטור מהואל (ב"מ דף נד:) **: שחרית. מנזי** במלאכתו בשהיה: **עד לעולם לאו אפילו.** הניחה

(א)החזירה למקום שיראנה אינו חייב למפל בה נגנבה או אבדה חייב באחריותה מאי נגנבה או אבדה לאו נגנבה מביתו ואבדה מביתו לא ממקום שהחזירה והא קתני אינו חייב ליטפל בה א"ל הכא במאי עסקינן כגון שהחזירה בצהרים ותרתי קתני והכי קתני "החזירה שחרית למקום שיראנה (א) ושביח דעייל ונפיק וחזי לה אינו חייב ליטפל בה החזירה בצהרים למקום שיראנה דלא שכיח דעייל ונפיק דלא חזי לה ונגנבה או אבדה חייב באחריותה איתיביה (ב)לעולם הוא חייב עד שיחזירנה לרשותו מאי לעולם לאו אפילו מביתו ש"מ כשומר שכן דמי [א] א"ל ימודינא לך בבעלי חיים דכיון (ג)דנקטי להו נגרא ברייתא בעי נטירותא יתירתא איתיביה רבה לרב יוסף יהשב (ד) אין לי אלא בביתו לגינתו ולחורבתו מנין ת"ל תשיבם מכל מקום מאי לגינתו ולחורבתו אילימא לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת היינו ביתו אלא פשיטא לגינתו שאינה משתמרת ולחורבתו שאינה משתמרת ש"מ כשומר חנם דמי א"ל ילעולם לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת ודקא קשיא לך היינו ביתו הא קא משמע לן דלא בעינן דעת בעלים כדרכי אלעזר (ה)דא"ר אלעזר ה"הכל צריכין דעת בעלים י' חוץ מהשבת אבדה שהרי ריבתה בו תורה השבות הרבה א"ל אביי לרב יוסף ואת לא תסברא דשומר אבדה כשומר חנם דמי והא י'אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן יהטוען טענת גנב באבדה משלם תשלומי כפל ואי ס"ד שומר שכן הוי אמאי משלם תשלומי כפל קרנא בעי שלומי א"ל הכא במאי עסקינן כ'כגון שטוען טענת לסטים מוזיין א"ל ל'לסטים מוזיין גזלן הוא לא

גז.

מנזה קעביד ולכל הוי כשומר שכן והא דבעי לאוקמא פלוגמיייהו דדרבה ורב יוסף והוי רבה כר"א שהוא שמותי ועוד קאמר לימא דרב יוסף תנאי היא ומסיק דרב יוסף ככולי עלמא ומשמע דרבה ודאי תנאי היא ואינו יכול להעמיד אלא כר"א ולא כרבי עקיבא דאי לרבי עקיבא ודאי הוי שומר שכן אי אפשר לומר כן דעל כרחך לרבה אפי' לרבי עקיבא שומר חנם הוי דבאלו מליאות (ב"מ דף נט. וסס) לרבה לא הוי לרבי טרפון דמתיר להשתמש אלא שומר שכן א"כ לר"ע לא הוי אלא שומר חנם לכך נראה דרבה לא יעמיד כלל פלוגמיייהו בשומר אבדה אלא יאמר דלכולי עלמא שומר חנם הוי ופלוגמיייהו בדשמואל דר"ע אית ליה דשמואל אבד קמא דמגלא אבד אלפא חזי ור"א לית ליה דשמואל ורב יוסף כי מוקי פלוגמיייהו בדשמואל לא קאי רבי אליעזר כוותיה שהוא פוטר את המלוה באבדה אף מדמי המשכון ולכן מוקי פלוגמיייהו בשומר אבדה והוי כר"ע וקאמר לימא דרב יוסף תנאי היא דרבה ודאי לאו תנאי דמוקי פלוגמיייהו בדשמואל ומסיק דכולי עלמא אית להו דרב יוסף כו' והא דתנן בשבועות (ד' מג. וסס) סלע הלוימי עליו ושמים היה שזה דמשמע שחייב לשלם המשכון כשאבד מיירי שאבד בפשיעה לרבה דאמר שומר חנם הוי:

לא ממקום שהחזירה. ואפילו שומר חנם חייב דפושע הוא:

לעולם הוא חייב עד שיחזירנה בו'. היא סיפא דברייתא

דלעיל בתוספתא דב"מ (פ"ב ע"ש) ולהכי דייק מינה שפיר דחייב בגניבה ואבדה קאמר: **אמר** ליה מודינא דך בבעלי חיים דכיון דנקטי דהו נגרי ברייתא בו'. וכגון שנגנבה באותו ענין שנגרי ברייתא גרמו להי להגנב ולעיל לא אסיק אדעתיה האי שינויא דהשטא מני למימר דנגנבה או שאבדה דלעיל מביתו קאמר אי נמי הך סיפא לאבדה דוקא קאי שמיגרי ברייתא גרמו לה להאבד אכל לענין גניבה פטור שאין גורמין לה ליגנב ומשום הכי צרישא דקתני בהדיא נגנבה לא מני לשנויי הכי:

עצמו לשלומי בשויו אפילו נמאל שגנבו פטור מכפל: **כגון שטענו טענת לסטים מוזיין.** ודחיק למימר דגנב הוא לוקמיה כגון שטענו טענת גניבה בלזונס שנגנבה ממנו בלזונס גדול כגון ששמר כספים בחפירה בקרקע שאי אפשר לנגנב אלא במחילות תחת הקרקע דהוי אונס כלסטים מוזיין או אם בא עליו חולי של טירוף הדעת או שינה נפלה עליו בלזונס או אונס אחר שאינו יכול לשמור ולרבה דפטרי בסוף הפועלים (ב"מ דף נג:) על בעידנא דעיילי אינשי או דנס בעידנא דניימי אינשי משכחת כפל שטוען טענת גנב בעידנא דניימי אינשי ולהנהו אמוראי דפליגי עליה התם מ"מ משכחת כדפרישית ומיאו איכא למימר דהכא לא חייש כיון דמשני שפיר בלסטים מוזיין וס"ל דגנב הוא ובסמוך נמי אצרייתא דפריך לא אם אמרת הוה מני למימר נמי וליטעמך דגזלן הוא אכתי תקשי לך דמנזינו שומר שכן משלם כפל בטוען טענת גנב בלזונס אך בזהווא ק"ו דאין עליו תשובה קשה דבפרק השואל (ב"מ דף נה.) מסיק עלה דקסבר האי תנא לסטים מוזיין גזלן הוא ומה בכך אכתי יש עליו תשובה דמה לשומר שכן שכן משלם כפל בטוען טענת גנב בלזונס ואין לומר דכיון דגניבה בלזונס לא שכיח לא חשיב פירכא אכל לסטים מוזיין שכיח טפי דבכמה מקומות פריך מחומרות דלא שכיח ועוד אע"ג דלא שכיח יכול לטעון כן ונראה לר"י דכיון שחייב הכתוב שומר שכן בגניבה וסתם גניבה קרובה ללזונס כדאמרנין בהשואל (שם) סברא הוא דככל ענין שמהיה הגניבה יתחייב מגזרת הכתוב אפילו בלזונס גמור ואף על גב דבלסטים מוזיין דהיינו שבויה דקרא פטר בו הכתוב אף על פי שאין לזונסו גדול יותר ודוחק נושי' חוס' בי"מ מב. ד"ה אמר שמואל:] **גל**

עין משפט נר מצוה

לא א ב ג ד ג' מ"י פ"א מהל' גזילה ואבדה הלכה יד טו ועיין במ"מ סמג עשין עד טוש"ע ח"מ ס"י רסו סעיף א': **ל**ב ה מ"י פ"ד מהל' גניבה הלכה י' ועיין שם ופ"א מהלכות גזילה ואבדה הלכה ח סמג עשין עד טוש"ע ח"מ ס"י שנה סעיף א':

לב ו מ"י פ"א מהלכות גזילה ואבדה הל' טו סמג עשין עד טוש"ע ח"מ ס"י רסו סעיף א': **ל**ד ז ח מ"י פ"ד מהל' גניבה הל' ד (וטוש"ע ח"מ ס"י שגז): **ל**ה ט מ"י שם פ"א הל' ג סמג עשין עד (וטוש"ע ח"מ שם):

מוסף רש"י

לגינתו ולחורבתו מנין. דהואל השבה ופטור (ב"מ לא.) דלא בעינן דעת בעלים. לומר לו שומר פרקן שהחזימה לגינתן שמלאתיה אוצרת (שם). הבל צריכין דעת בעלים. גנב גזלן וד' שומרים שהשיבו לריבים להודיעו, ואם לא הודיעו ומתה או נגנבה חייבים בחאריותן, דכיון דידע שאבדה ולא ידע שהושבה, לא מזהר בה ולא מאמירה (שם). הטוען טענת גנב באבדה. מואל אבדה שטוען נגנבה הימני לאחר שמלאתיה (לקמן סג.).